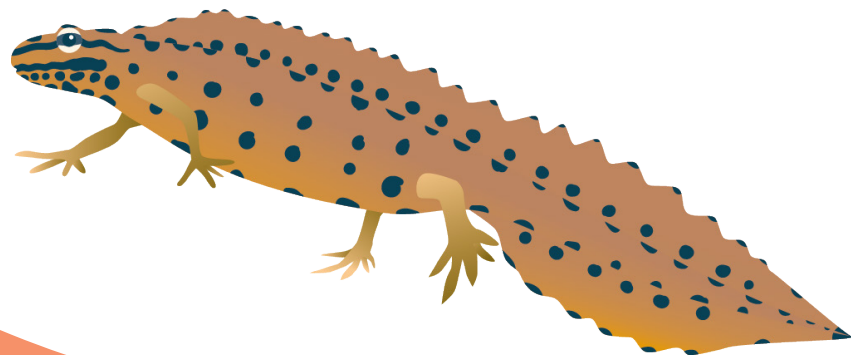

Naturens Uge

DYRELEKSIKON – SØER OG VANDHUL

Danmarks
Naturfredningsforening

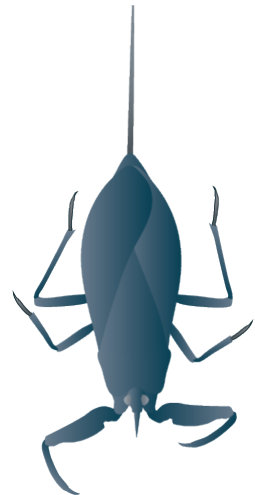
TREPIGGET HUNDESTEJLE

LIVRET	Smådyr så som orme, larver og små krebsdyr.
LEVESTED	Kan leve i både brak-, fersk- og havvand. Den er oftest at finde på lavt vand.
FJENDER	Rovfisk som fx ørred samt fugle.
KENDETEGN	Smådyr og insekter kan findes de fleste steder. Tag tasken på ryggen og led efter et sted der vækker nysgerrighed hos jer, slå jer ned og find grejet frem.
HEMMELIGHEDER	Hannen kan blive helt rød på maven og lave de vildeste danse-moves. Alt sammen bare for at imponere damerne. Når de har lagt æg i hans hjemmelavede rede, jager han dem væk igen og passer ungerne.

SKORPIONSTÆGE

LIVRET	Smådyr, som fanges med forbene.
LEVESTED	Mellem planterne på lavt vand i søer.
FJENDER	Fisk.
KENDETEGN	Insekt – 6 ben. Forbenene ligner foldeknive, og den har et ånderør på bagkroppen, som ligner en brod.
HEMMELIGHEDER	Skorpiontæger er dårlige svømmere, og de kan drukne, hvis de ikke kan kravle op på noget, når de skal have luft. Desuden er det dens brod på numsen, der fungerer som et ånderør.

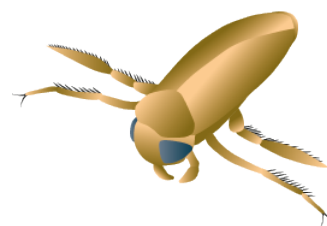
MYGGELARVE

LIVRET	Alger og bakterier.
LEVESTED	Små søer – blandt andet skovsøer der tørrer ud om sommeren – eller vandløb.
FJENDER	Insekter og fisk.
KENDETEGN	Myggelarver findes i mange størrelser og farver. De er dog alle ret små og lever i vandoverfladen, hvor de trækker vejret gennem et ånderør på bagkroppen.
HEMMELIGHEDER	I Danmark har vi over 1000 arter af myg, hvoraf ca. 35 arter stikker. Det er kun hunmyggen som stikker – hun bruger blodet som mad til sine æg. Nogle af dem, der ikke stikker, hedder dansemyg, fordi de sværmer i en stor fælles dans.

BUGSVØMMER

LIVRET	Smådyr, alger og rådne planter
LEVESTED	Langsomt flydende vandløb, gerne med mange vandplanter.
FJENDER	Andre vanddyr, f.eks. vandkalve.
KENDETEGN	Insekt – 6 ben. De bagerste ben er lange kraftige svømmeben. Den svømmer på maven. Sugsnablen er kort og bred.
HEMMELIGHEDER	Bugsvømmere fryser nogle gange, så derfor kan man finde dem på et blad hvor de soler sig. Når bugsvømmere parer sig, kan man høre hannens 'sang' til hunnen. Bugsvømmeren trækker vejret over vand. Den har hår på kroppen, som holder på luften, så den kan være længe under vand.

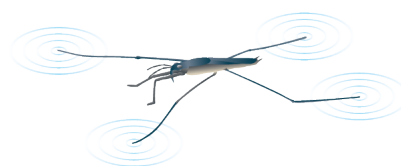
RYGSVØMMER

LIVRET	Krebsdyr, insekter, fisk og haletudser.
LEVESTED	Damme og småsøer.
FJENDER	Fisk.
KENDETEGN	Insekt – 6 ben. De bagerste ben er svømmeben med små hår på, den svømmer på ryggen.
HEMMELIGHEDER	Rygsvømmere kan faktisk stikke os mennesker. Under sine vinger gemmer rygsvømmeren luft, så den kan trække vejret under vand.

SKØJTELØBER

LIVRET	Smådyr.
LEVESTED	Overfladen af søer og åer.
FJENDER	Fisk, flagermus, fugle og insekter.
KENDETEGN	Insekt – 6 ben. 4 lange og 2 korte ben, der gør, at den kan "skøjte" på vandets overflade.
HEMMELIGHEDER	Skøjteløbere er kun under vand når de lægger æg. Skøjteløberen har mange hår på fødderne, som gør at den kan skøjte på vandet. Med dens ben kan den mærke sit bytte og kan mærke en myg på overfladen, hele 2-3 meter væk!

IGLE

LIVRET	Igler er snyltere og suger blod fra større dyr og snegle.
LEVESTED	Små søer og damme – nogle kan også findes i rindende vand.
FJENDER	Fisk og insekter.
KENDETEGN	Ledorme – lidt som en flad regnorm. De er ofte mørke og flade, og når de trækker sig sammen, 'fortykket' kroppen.
HEMMELIGHEDER	Lever af blod – hvis en igle har suget meget blod i én omgang, kan den klare sig i 12 måneder. I Danmark er det kun lægeiglen, der kan bide hul på menneskers hud. I gamle dage blev igler brugt af læger til at "rense" blodet. For at fjerne dem, kan man bare pille dem af eller putte salt på dem.

VANDKALV

LIVRET	Orme, krebsdyr, haletudser og små fisk.
LEVESTED	Stillestående vand, gerne søer.
FJENDER	Fisk og fugle.
KENDETEGN	Insekt – sort/mørk bille med gul stribet langs siderne.
HEMMELIGHEDER	Kan ligesom andre biller flyve. Vandkalve flyver om natten, hvor de leder efter nye vandhuller. Vandkalven lever under vand, men kommer op til overfladen for at samle luft under vingerne. Hannen har store runde sugeskiver på forbenene, sådan at han nemmere kan holde fast i hunnen, når de skal parre sig.

LARVE AF VANDKALV

LIVRET	Andre smådyr – selv små fisk.
LEVESTED	Søer med lavt vand.
FJENDER	Fisk og fugle.
KENDETEGN	Insekt – 6 ben. Lang hale og hoved med to kindbakker til at fange bytte med.
HEMMELIGHEDER	Vokser op og bliver en vandkalv. Et vildt rovdyr, som også jager dyr, der er større end den selv. De to kindbakker kan sprøjte gift ind i larvens bytte, der både kan lamme byttet og opløse byttet indefra.

VANDMIDE

LIVRET	Insekter, larver og æg.
LEVESTED	Alle slags ferskvand. Især næringsrige søer.
FJENDER	Dyr, der spiser smådyr, samt andre vandmider.
KENDETEGN	Spindler – 8 ben og uden led. Meget lille og knaldrød – m. mørke pletter eller aftegninger, med meget hårede ben.
HEMMELIGHEDER	Vandmider er i familie med skovflåten. Vandmider sætter sig fast på deres bytte og spiser af dem med en sugesnabel – den kan sidde på sit bytte i flere måneder. Vandmider kan også bruge andre dyr som transportmiddel.

HALETUDSE

LIVRET	Alger og smådyr – både levende og døde
LEVESTED	Damme og søer.
FJENDER	Fisk, vandkalvelarver, igler.
KENDETEGN	Har en sort rund krop og en lang hale. I løbet af deres udvikling kommer først små bagben og siden små forben til.
HEMMELIGHEDER	Vokser op og bliver en frø. Haletudser har ofte forskellige størrelse – de udsender nemlig et stof, der gør, at de andre vokser langsommere. De første haletudser, der klækker, er derfor størst. HUSK at haletudser skal sættes ud samme sted, som du fandt dem.

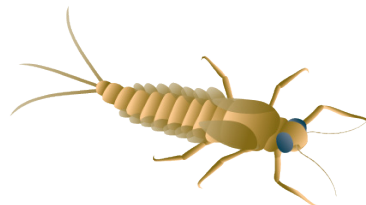
SNEGL

LIVRET	Alger, rådne planter og døde dyr.
LEVESTED	Søer, damme og åer.
FJENDER	Fisk, insekter og andre dyr.
KENDETEGN	Bløddyr – har to følehorn og kan have sneglehus på ryggen.
HEMMELIGHEDER	De fleste snegle er både han og hun på samme tid. Nogle snegle kan kravle på undersiden af vandoverfladen.

DØGNFLUENYMF

LIVRET	Alger og krebsdyr.
LEVESTED	Stillestående og rindende vand.
FJENDER	Fisk.
KENDETEGN	Insekt – 6 ben. Har 3 haletråde og "gælleblade" langs kroppen.
HEMMELIGHEDER	De kan leve op til 2 år som nymfer i vandet, men kun et par uger, når de er voksne døgnfluer. Langs døgnfluens krop sidder noget, som ligner små blade – det er dens gæller, som bruges til at trække vejret under vand.

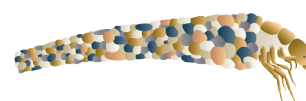
VANDNYMFELARVE

LIVRET	Larver og andre smådyr.
LEVESTED	Damme, vandhuller og skovsøer.
FJENDER	Fisk – og vandmider, der kan suge nymfernes blod.
KENDETEGN	Insekt – 6 ben. Lang hale med tre smalle gælleblade i enden.
HEMMELIGHEDER	Vandnymfelarvens gælleblade bruges til at svømme med og ikke som gæller. Vandnymfelarver trækker vejret igennem huden.

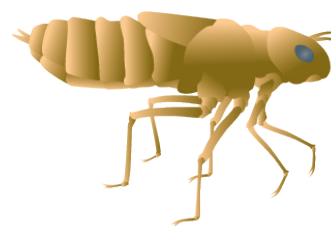
VÅRFLUELARVE

LIVRET	Kan spise alt fra plankton og planter til andre dyr.
LEVESTED	Damme og grøfter med vand.
FJENDER	Fisk og fugle.
KENDETEGN	Insekt – 6 ben, bor i et hus den selv har bygget af omkringliggende materialer.
HEMMELIGHEDER	Vårfluelarver bygger huse for at beskytte sig mod fjender. Der findes mange arter af vårfluelarver – hvad huset består af, afhænger af arten. Nogle gange er husene lavet af levende snegle med sneglehus.

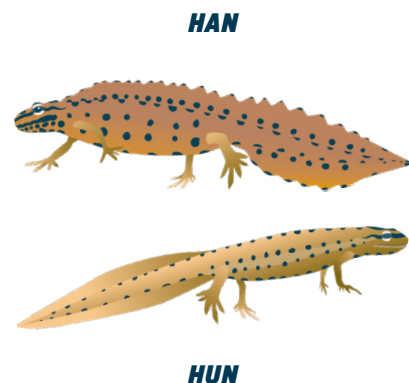
GULDSMEDELARVE

LIVRET	Alle mindre dyr, også haletudser.
LEVESTED	Bunden af damme og vandhuller.
FJENDER	Insekter, fisk og andre guldsmedelarver.
KENDETEGN	Insekt – 6 ben. Store øjne og lang bagkrop.
HEMMELIGHEDER	Guldsmedelarven skifter hud 10-15 gange, inden den kravler op af vandet og bliver en voksen guldsmed. Når guldsmedelarven ser et bytte, skyder den sine lange kæber ud og fanger byttet i et overraskelsesangreb. Hvis en guldsmedelarve vil flygte, skyder den vand ud af bagenden, så den farer frem som en raket.

SALAMANDER

LIVRET	Andre smådyr – f.eks. insekter og små fisk.
LEVESTED	Små vandhuller, men overvintrer fugtige steder på land.
FJENDER	Igler og snoge.
KENDETEGN	Padde – 4 ben og lang hale. I Danmark findes der tre arter.
HEMMELIGHEDER	Salamandre kravler op ad vandhullet inden vinteren og graver sig ned i jorden eller gemmer sig under gamle stykker træ. Salamandre forsvares sig ved at have gift i huden, Hvis du rører en salamander, kan dine øjne svie, hvis du klør dig i dem, hvis du ikke vasker hænder bagefter.

FRØ

LIVRET	Alle smådyr, de kan komme i nærheden af, selv andre frøer!
LEVESTED	Fugtige områder og vandhuller.
FJENDER	Fugle, oddere, grævlinger og snoge. Frøens haletudser bliver spist af fisk.
KENDETEGN	4 ben – padde. Har store øjne, lange bagben og ingen hale.
HEMMELIGHEDER	Hanfrøerne kvækker for at tiltrække hunnerne. De går i dvale om vinteren ved at grave sig ned i jorden. Er du i tvivl om, hvorvidt det er en frø eller tudse, kan du se, om den er glat eller har vorter. Frøer er glatte, og tudser har vorter.

